

De overheid moet keuzes maken

Arno Gerrits (30 januari 2020)

Naast de puntsgewijze stappen over hoe de overheid haar IT uitdagingen het hoofd kan bieden, wil ik een vraag hiervoor stellen. Kan de overheid dit probleem überhaupt zelf oplossen?

Je ziet dat veel overheidsorganen nog zelf een ICT afdeling hebben om hun processen te ondersteunen met de juiste ICT middelen.

Daar waar het bedrijfsleven de keuze gemaakt heeft om die diensten in te kopen welke ze zelf niet beter kunnen leveren, wil de overheid nog steeds bijna alles zelf doen. Vaak onder mom van hun unieke positie waardoor het unieke karakter van de ICT niet ingekocht kan worden.

Daarnaast zijn de overheidsorganisaties ook nog bang om nieuwe technologieën te gebruiken zoals Robotic Process Automation (RPA) of Kunstmatige Intelligentie (AI), omdat het ten koste zou gaan van de ambtenaar. De overheid biedt immers nog steeds 'life time employment' en de ambtenaar kan niet meer concurreren met de zakelijke arbeidsmarkt.

In mijn ogen zal de overheid echt op zoek moeten gaan naar een paar partners om deze uitdaging gezamenlijk aan te gaan.

De overheid moet leren luisteren naar de kennishouders vanuit de markt. Deze competentie wordt helaas vaak niet goed gebruikt. Ja, de overheid zal een aantal technologie keuzes moeten maken. Ik ondersteun de pleidooi voor het centraal stellen van de datasets voor de burger. Je zie de markt reeds deze beweging maken, de data loskoppelen van de applicatie en loskoppelen van de interface van de burger.

Na de keuze voor technologie voor data kan de overheid nog steeds via de aanbestedingswet de service providers contracteren om tegemoet te komen aan het wettelijke kader. De overheid helpt zichzelf ook door een aantal functies te consolideren en weg te stappen van de onafhankelijkheid van departementen en ZBO als het gaat om de ICT architectuur. Standaardisatie en consolidatie brengen de overheid in de juiste positie om deze uitdagingen het hoofd te kunnen bieden.

De uitdagingen die de overheid heeft zijn niet uniek. Als je de oorzaken van de 'verkrotting' ontleed dan zul je zien dat de oorzaken vanuit de markt reeds opgelost zijn.

Het advies in de aanzet tot een IT-Deltaplan voor de overheid 'verzakelijk de IT-Governance', onderschrijf ik volledig. Maar naast verzakelijking, moet deze ook over de volledige overheid georganiseerd worden. Ik zie op dit moment het SLM Rijk (Strategisch Leveranciers Management voor de Overheid) nog teveel energie stoppen in het aanhaken van overheidsonderdelen. Dit terwijl er bijvoorbeeld op het Microsoft dossier ingrijpende wijzigingen zijn doorgevoerd door Microsoft, ten gunste van de burger. SLM Rijk moet per definitie de gehele overheid en ZBO's als participant hebben om een juiste positie te krijgen voor de groter technologie en service providers.

In de aanzet tot een IT-Deltaplan voor de overheid, staat ook 'beperk de afhankelijkheid van grote externe leveranciers'. Wat is hierin de afhankelijkheid?

Door de aanbestedingswet is een contract altijd eindig. De technologie contracten hebben vaak een korte contractduur, jaarlijks wordt het onderhoud & support gekocht. Het is wel zo dat je als grote organisatie niet snel van technologie gaat wijzigen. Partijen als SAP, Microsoft en Oracle zitten vaak voor langere termijn in het ICT domein van de overheid en de private markt.

De contracttermijnen van service providers worden iedere keer naar de markt gebracht. Dus hier is geen afhankelijkheid.

Waar ik voor pleit is juist vanuit de gezamenlijkheid de uitdagingen het hoofd te bieden. Als overheid moet je een aantal primaire leveranciers om je heen verzamelen. Met deze primaire leveranciers zul je een ander relatiemodel moeten aangaan, dan met de secundaire leveranciers. De private markt werkt al langere tijd met 'ecosystemen van leveranciers' om op basis van gelijkwaardigheid, transparantie, betrouwbaarheid en voorspelbaarheid de samenwerking tussen die primaire partijen te vergroten. De uitdagingen van de overheid vereisen ook een multidisciplinaire aanpak. Dit komt door de traditionele verkaveling van datacenter, applicatie en werkplek.

Door gebruik te maken van een aantal grote partijen met een overlappend portfolio houd je de partners binnen het ecosysteem scherp. Zo wordt er voor de overheid maximale waarde gecreëerd met daarbij de belangen in ogenschouw nemend van alle partijen. Mijn pleidooi is dus dat de overheid deze uitdagingen niet zelf kan, maar ook niet zelf moet willen oplossen. Gebruik de kennis en kunde van de partijen om je heen. Deze hebben het vaker gezien en vaker opgelost.